

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Biblioteket

SLU-biblioteket

– Verksamheten 2012

SLU University Library

– Annual Report 2012

SLU-biblioteket
SLU University Library

Redaktör: Linda Åström Wennbom

Utgivningsort: Uppsala

Utgivningsår 2013

Serietitel: SLU-bibliotekets rapportserie

Delnummer i serien: 1

Elektronisk publicering: <http://epsilon.slu.se>

Bibliografisk referens:

SLU-biblioteket (2013). *SLU-biblioteket - Verksamheten 2012*. Uppsala: Sveriges lantbruksuniversitet. (SLU-bibliotekets rapportserie, 1).

Nyckelord: SLU-biblioteket, verksamhetsberättelse

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Biblioteket
Snorre Rufelt

Abstract

The SLU University Library has during 2012 run its activities in three main areas:

- Scientific Communication & Evaluation
- Scientific Information Management
- Information Literacy, Learning Resources & Customer Relations

The Library's activities have a main focus on electronic literature and services on the internet that can be reached by all university researchers and students in all campuses. We have campus libraries at our four main campuses, Ultuna, Umeå, Alnarp and Skara.

Focus in the area of **scientific communication & evaluation** are electronic and open access publishing, bibliometric analyses, publishing strategies and competitive intelligence. The library is a competence center in these subjects and supports university researchers. The library also is responsible for development and maintenance of the open archive (*Epsilon*) and the university publishing database. Services in bibliometric analyses and competitive intelligence are performed for researchers and research groups in commission.

Highlights during 2012 have been completion of the new university publishing database (SLUpub), the new service in competitive intelligence and development of bibliometric instruments for evaluation of SLU research.

Focus in the area of **scientific information management** is electronic literature and system maintenance for information retrieval. More than 90% of the literature acquisition is electronic and the use of this resource is steadily increasing.

A highlight during 2012 has been introduction of the new discovery system *Primo*. We have also started a thorough survey of the area aiming at optimizing our working processes.

Focus in the area of **information literacy, learning resources and customer relations** are courses and support for basic and research students, and support to teachers and researchers in the area of information literacy.

Highlights during 2012 have been revision of the electronic guide '*Search and Writer's Guide*', extended opening hours in all campus libraries (with staff certain hours and extended opening all day without staff), and the start of thematic seminars for SLU researchers.

The campus libraries have had about half a million visitors during 2012. The library website has had about 1 million visitors.

The library budget turnover is about 65 million Swedish crowns, which is about 2% of the university turnover.

Innehåll

1	Organisationsöversikt	4
2	Vetenskaplig kommunikation och utvärdering	6
2.1	Funktionsområdets mål	6
2.2	Elektronisk publicering	6
2.3	Publiceringsstrategier och open access/open scholarship	7
2.4	Bibliometri och publiceringsdokumentation	7
2.4.1	Registrerad publicering vid SLU (publikationsdatabasen) 2012	7
2.5	Systematisk omvärldsbevakning/omvärldsanalys	8
3	Forskarstöd – med siktet inställt på framtiden	9
3.1	Forskarstöd – ett samarbete	9
3.2	Seminarieserie för ökat genomslag	10
3.3	Omvärldbevakning – lyft blicken och byt perspektiv!	10
4	Vetenskaplig informationsförsörjning	12
4.1	Funktionsområdets mål	12
5	Informationskompetens, lärandemiljö och kundmöte	15
5.1	Funktionsområdets mål	15
5.2	Informationskompetens	15
5.3	Kundbemötande	16
6	Sök- och skrivguiden – en resurs för SLU:s studenter och lärare	17
6.1	Skapandet av Sök- och skrivguiden	17
6.2	Sök- och skrivguiden möter användaren	18
6.3	Det viktiga användarperspektivet	19
7	Campusbiblioteken	20
8	Bibliotekets personal	21
8.1	Rekrytering och personalplanering	22
8.2	Kompetensutveckling	22
8.2.1	<i>Medarbetarskap</i>	22
8.3	Lika villkor	23
9	Medarbetarskapet - en levande fråga på SLU-biblioteket	24
9.1	Medarbetarskap – vad innebär det?	24
9.2	Satsning på medarbetarskapet - varför?	25

9.3	SLU-bibliotekets arbete med medarbetarskapet	25
9.4	Hur går arbetet vidare?	26
10	Bibliotekets ekonomi	27

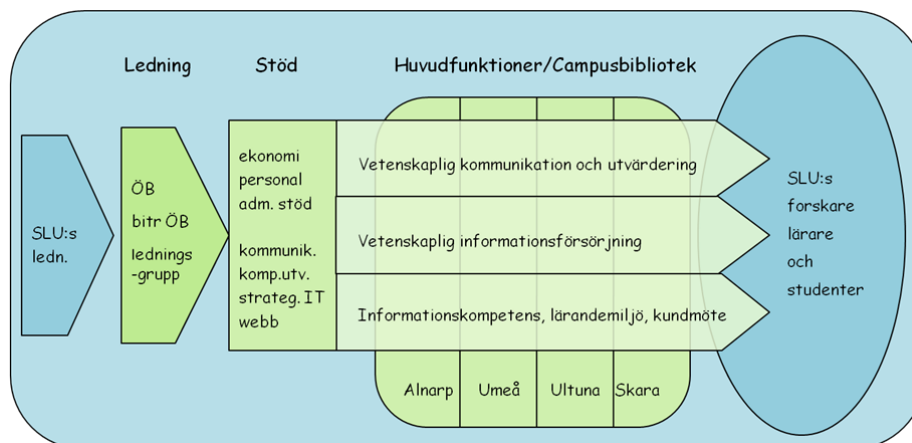
1 Organisationsöversikt

Biblioteket är en viktig stödfunktion för att universitetet ska kunna uppfylla sin vision, att vara ett världsledande universitet inom *Life Science*. SLU-biblioteket arbetar för att SLU:s forskare, lärare och studenter ska bli framgångsrika i sin verksamhet och för att deras resultat ska spridas och bli till nytta i samhället. Biblioteket arbetar för att öka kvaliteten i universitetets verksamhet och vi sätter målen för vår verksamhet efter universitetets behov.

SLU-biblioteket har under 2012 drivit verksamheten inom tre huvudfunktioner:

- Vetenskaplig kommunikation och utvärdering
- Vetenskaplig informationsförsörjning
- Informationskompetens, lärandemiljö och kundmöte

Biblioteket arbetar till stor del med elektroniska, nätburna resurser och våra tjänster är tillgängliga oberoende av tid och geografisk placering, men vi finns fysiskt stationerade med campusbibliotek vid SLU:s fyra huvudorter, Alnarp, Skara, Umeå och Uppsala.

SLU-bibliotekets ledningsgrupp består av överbibliotekarien samt funktions- och platschefer.

Överbibliotekarie	Snorre Rufelt
Biträdande överbibliotekarie	Catharina Isberg
Funktionschef, vetenskaplig kommunikation och utvärdering	Staffan Parnell
Funktionschef, vetenskaplig informationsförsörjning	Malin Persson till 14/9, Catharina Isberg från 15/9
Funktionschef, informationskompetens, lärandemiljö och kundmöte	Katarina Evengård
Platschef, Ultuna/Skara	Maria Haglund
Platschef, Alnarp	Catharina Isberg till 14/9, Charlotte Håkansson från 15/9
Platschef, Umeå	Lillemor Lyrén

2 Vetenskaplig kommunikation och utvärdering

2.1 Funktionsområdets mål

- *Biblioteket är SLU:s kompetenscentrum för elektronisk publicering.*
- *Samtliga publikationer av SLU:s forskare och författare deponeras i Epsilon, universitetets öppna arkiv.*
- *Vi ger forskarna stöd i deras publiceringsstrategi så att deras genomslag ökar.*
- *Alla SLU:s forskare drar nytta av fördelarna med parallellpublicering och Open Access och andra framtida publiceringsvägar.*
- *Vi driver frågan om tillgänglighet av primärdata och publicerade resultat och följer utveckling inom Open Scholarship.*
- *Vi samverkar med ledningskansliet i ett centrum för vetenskaplig utvärderings- och bibliometrisk kompetens inom SLU.*
- *Vi tillhandahåller verktyg för återkommande vetenskapliga bibliometriska utvärderingar.*
- *Vi har ett heltäckande dokumentationssystem för SLU:s publicering.*

2.2 Elektronisk publicering

Målet att vara ett kompetenscentrum för elektronisk publicering är i princip uppnått. I målet ligger att utveckla kompetensen samt att nå ut till forskare och studenter som behöver stöd. Vi fungerar som experter i handläggning av e-publiceringsfrågor gentemot enskilda enheter, universitetsledning och fakulteter, samt som SLUB:s och SLU:s röst i nationella och internationella akademiska e-publiceringssammanhang. Innehållet i Epsilon ökar fortlöpande. Kontakterna med SLU:s forskare utökas fortlöpande.

Under 2012 ökade antalet arbeten i Epsilon med 1 383 arbeten.
Vid utgången av 2012 innehöll Epsilon 8 353 arbeten varav 5 537 student-
arbeten.

2.3 Publiceringsstrategier och open access/open scholarship

Vi arbetar aktivt för att nå målen med besök, rådgivning och arrangemang. Många institutioner, forskargrupper och forsknings-satsningar har haft dialog med biblioteket om publiceringsstrategier. Konkret vägledning och rådgivning ges regelbundet i samband med forskarutbildningskurser och även på individuell basis. Vi fortsätter att argumentera för *open access* (OA) i SLU:s forskarsamhälle, samt diskuterar ett tvingande mandat beslutat av rektor. Ambitionen är att uppnå fullständig OA-publicering främst genom parallellpublicering.

Frågan om *open scholarship*, ett utvidgat perspektiv på *open access* som omfattar hela forskningsprocessen, och som syftar till att kunna referera till och återanvända forskningsdata, har uppmärksammats under senare år. Vi driver projekt i huvudsak inom två projekt, e-arkivprojektet (SLU-projekt) och VOAR-projektet (ett EU-finansierat projekt som syftar till en open accessplattform inom SLU:s ämnesområden). VOAR-projektet kommer att avslutas under 2013.

2.4 Bibliometri och publiceringsdokumentation

Biblioteket samverkar med SLU:s ledningskansli i ett centrum för utvärderings- och bibliometrisk kompetens inom SLU. Samarbetet mellan biblioteket och ledningskansliet är viktigt för att arbetet ska föras framåt och för att SLU:s forskningsresultat ska synas och värderas såväl i forskningssammanhang som i samhället. Förutom att utveckla SLU:s kompetens i dessa frågor utför vi konkreta bibliometriska analyser för specifika ledningsbehov fr.a. omkring verktyget InCites. Ett viktigt uppdrag har under 2012 också varit utvecklingen av ett nytt medelstildningssystem för SLU.

SLU pub är det framtida heltäckande dokumentationssystemet för SLUs publicering. Arbetet med systemet har pågått under 2012 och kommer att slutföras under 2013 då det tas i bruk.

2.4.1 Registrerad publicering vid SLU (publikationsdatabasen) 2012

På grund av arbetet med SLUpub, den nya publikationsdatabasen, kan vi ännu inte redovisa några publikationssiffror för 2012.

2.5 Systematisk omvärldsbevakning/omvärldsanalys

Omvärldsbevakning/omvärldsanalys är en process för att systematiskt bevaka och analysera faktorer i omvärlden som påverkar en organisations nuvarande och framtida utveckling och framgång, och resultatet av denna process bildar grund för strategiska beslut. Denna bevakning och analys blir allt viktigare för universitetet när konkurrensen om forskningsresurser hårdnar.

Både kompetens och verktyg för en systematisk omvärldsbevakning finns vid biblioteket varför det är naturligt att vi deltar i denna process.

Under 2012 har biblioteket genomfört flera bevakningsuppdrag, som handlat om t.ex. nya forskningsområden och kommersiella potentiella marknader, kartläggning av liknande projektområden - benchmarking, översyn av publikationsområden - vem står bakom publikationerna och systematisk sammanställning av finansierare vid forskningsmedelsansökning.

3 Forskarstöd – med sikten inställt på framtiden

3.1 Forskarstöd – ett samarbete

Spiderweb av Flickranvändaren 55Laney69, licens CC By 2.0

SLU-biblioteket arbetar aktivt med stöd till enskilda forskare såväl som till forskargrupper och forskningsprojekt och arbetet förändras ständigt i takt med det digitaliserade informationssamhällets snabba utveckling. Taeda Tomic, samordnare för SLU-bibliotekets forskarstödsgrupp, ger exempel på områden där forskare kan ha stor nytta av bibliotekets kompetenser:

- Vår kompetens kan bland annat användas för att uppdatera forskare om relevanta informationshanteringsverktyg- och informationsresurser, referenshantering, publiceringsstrategier, aktuella nationella och internationella ämnesspecifika konferenser, forskargrupper som arbetar inom samma område, samt övriga samhällsintressenter som kan ha nytta av forskningsresultat.

Taeda betonar vikten av kompetens, synlighet och samarbete som framgångsfaktorer i detta arbete:

- Ett nödvändigt villkor är att vi lyckas förmedla att nutida bibliotekarier är informationsspecialister med en gedigen informationskompetens. En viktig del i samarbetet är att utveckla regelbunden ömsesidig kommunikation mellan biblioteket och SLU:s forskare.

3.2 Seminarserie för ökat genomslag

SLU-bibliotekets forskarstödsgrupp har under 2012 genomfört en rad seminarier om publiceringsstrategier på institutioner runt om SLU, och seminarierna fortsätter in i 2013. Hur kan forskares publikationer synliggöras för ökat genomslag?

Matthew Low, forskare vid institutionen för ekologi och en av samarbetsparterna i seminarieserien, reflekterar kring hur detta har gett honom insyn i bibliotekets kompetens på området:

- As researchers we tend to see libraries simply as a repository of information that we access, with the librarian there to help us with specific queries. However, through a closer contact with the library it has become clear that this is only a small part of the role they can play in aiding our research. The library staff at SLU are creating systems that not only help with information gathering, but also to enable researchers to actively promote their work to a global audience. In the current research environment where citations and your public research profile are becoming increasingly important, it is obvious that the skills of the library staff are extremely valuable, if not absolutely necessary in managing this two-way flow of information.

3.3 Omvärldbevakning – lyft blicken och byt perspektiv!

Ett annat exempel på tjänst som biblioteket erbjuder SLU:s forskare är omvärldsbekvakning. Omvärldsbekvakning används för att tolka omvärlden, lyfta blicken och byta perspektiv. Det gör det möjligt att fånga omvärlden, skaffa kunskap om nya eller konkurrerande områden och inspireras av tvärvetenskapliga möjligheter.

- Vad finns där ute i omvärlden och vad döljer sig bakom hörnet?

Charlotte Håkansson. Foto: Linda Åström Wennbom

Charlotte Håkansson, tillförordnad platschef på SLU-biblioteket Alnarp, är drivande inom dessa frågor och hon inleder med en bred och spännande fråga när hon beskriver varför omvärldsbekvakning är viktigt för SLU.

- SLU är ett unikt universitet som strävar efter att vara i världsklass! Organisationen är just nu mitt uppe i en omorganiseringsprocess och ständigt utsatt för hård konkurrens. Med strukturerad omvärldsbekvakning kan man på ett värdefullt sätt att förhålla sig till snabba förändringar och en stor mängd information. Med metodisk

insamling, filtrering och analys kan vi hjälpa till med att hitta det specifika material som ger bättre beslutsunderlag i organisationen som helhet och den specifika frågeställningen i synnerhet. Det ständigt ökande informationsflödet och snabbt växlande förändringar i en global värld gör det nödvändigt att hantera detta på ett systematiskt och analytiskt sätt, avslutar Charlotte.

Under 2013 planerar biblioteket för fortsatt utveckling av samarbetet med SLU:s forskare. Seminarier, uppdrag och analyser bidrar alla till framgångar för den enskilde forskaren såväl som för hela universitetet. Forskarstöd är en verksamhet med siktet inställt på framtiden!

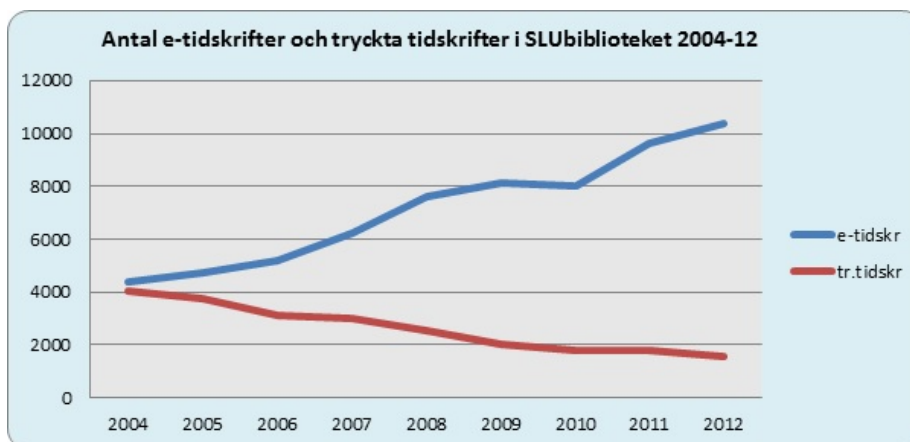
4 Vetenskaplig informationsförsörjning

4.1 Funktionsområdets mål

- *Vi har en rationell hantering av informationsresurser i dialog med SLU:s forskare, lärare och studenter.*
- *Våra kunder hittar relevant information i de söksystem och interaktiva tjänster som bäst svarar mot deras behov.*
- *Vi utvärderar behovet, och följer utvecklingen, av moderna hjälpmedel för forskarens informationsförsörjning.*

Detta funktionsområde genomgår en genomgripande strukturförändring. Under en kort tidsrymd har den elektroniska informationsförsörjningen på många områden helt kommit att dominera över den tryckta och framtidens informationsförsörjning kommer till övervägande del att grundas på elektroniskt material. Målen för funktionsområdet är satta för att stödja denna förändringsprocess.

Denna förändring går inte av sig själv. Bibliotekets kompetens när det gäller metadata (data om publikationer och andra informationskällor) och kvalitetsgranskning är avgörande för att förändringen ska bli till fördel för kunderna. Samma kompetens som också används för att göra SLU:s produktion mer tillgänglig.

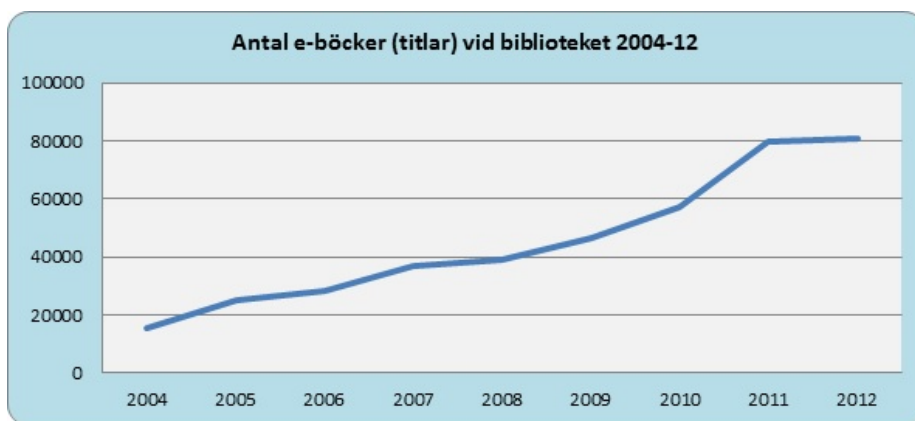
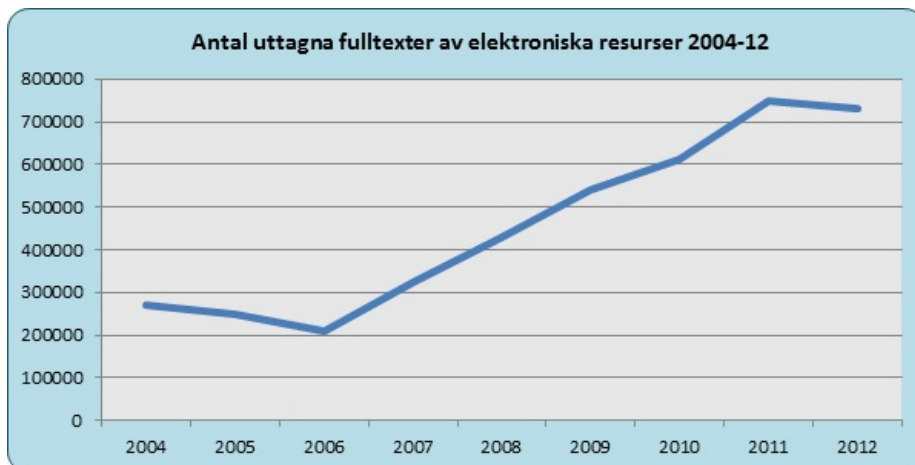

Biblioteket har en rationell och kostnadseffektiv hantering av informationsresurser och vi har kommit en bra bit mot målet att anpassa söksystem och andra tjänster efter våra kunders behov. Vi förvärvar litteratur efter förslag från våra användare och förvärvet av tryckta resurser har minskat liksom personalen som arbetar med tryck. Att tryck ersätts av elektronik ökar tillgängligheten samtidigt som de elektroniska resurserna ger användarstatistik som kan användas för att optimera urvalet.

Hantering av våra informationsresurser sker i anpassade system som inneburit en stark rationalisering i verksamheten. De gamla bibliotekssystemen ersätts av mer flexibla system med fördelar för såväl kunder som bibliotekspersonal.

Under 2012 har vi introducerat *Primo*, ett nytt söksystem som enkelt presenterar i stort sett alla våra informationsresurser. Detta förenklar sökprocessen för användarna samtidigt som det ökar kvaliteten i sökningarna.

Bibliotekets kunder har snabbt anammat den elektroniska informationen, framför allt när det gäller tidskrifter. Den tryckta boken finns kvar, framför allt i undervisningen, men antalet och användningen av den elektroniska boken ökar.

5 Informationskompetens, lärandemiljö och kundmöte

5.1 Funktionsområdets mål

- *Vi utvecklar fortlöpande forskares och lärares informationskompetens.*
- *Vi utvecklar fortlöpande studenternas informationskompetens, integrerat och med progression, vid flera tillfällen på alla utbildningar.*
- *Lärandemål om informationskompetens finns i kursplanerna för alla SLU:s utbildningar.*
- *Vi utvecklar bibliotekets stöd till utbildningen i hela lärandeprocessen.*
- *Vi följer utvecklingen av open educational resources och bevakar relevansen för SLU*
- *Kundmötet (fysiskt och virtuellt) är en viktig del i hela verksamheten som vi ständigt utvecklar och utvärderar.*

Strategin inom detta område stödjer en integration av bibliotekets verksamhet i universitetets utbildningar. Bibliotekets roll som stöd för en högre kvalitet i undervisningen utvecklas genom en nära kontakt med fakulteterna och lärarna. Samtidigt utvecklas kundmötet i nya former där vi kan nå en större del av universitetets forskare.

5.2 Informationskompetens

Vi samarbetar och har dialog med utbildningarna på flera nivåer, både centralt via t.ex. GUR som med fakulteter och lärare.

Bibliotekets webbaserade guide (*tidigare namn: Söka-Samla-Sprida*) har under 2012 kommit ut i en helt omarbetad, mer aktuell, form med namnet **Sök- och skrivguiden**.

Vi har fortsatt utveckla undervisningsformerna t.ex. genom egna filmer som används i undervisningen och för självstudier. Användningen av videosänd undervisning har ökat under 2012, både för att klara de besparingskrav som lagts på biblioteket och för att det har en fördel ur miljösynpunkt. Undervisningsinslag ges på en ort och videosänds till övriga orter.

En översyn av innehållet i doktorandkursen *Information retrieval and methods for scientific communication*, som ges på flera orter, har gjorts och en mer enhetlig kurs har skapats för att erbjuda doktorander vid SLU samma utbildning oavsett geografisk placering och för att möjliggöra samarbete kring kurserna med effektivare resursanvändning.

Under 2012 hade biblioteket 548 timmar formell lärarledd undervisning för 3 464 deltagare. Till detta kommer ett 20-tal timmar där bibliotekarier haft individuell handledning under rubriken "boka en bibliotekarie".

Fortbildningskursen i smarta webbverktyg för lärare, *8 saker- sociala medier i ett pedagogiskt sammanhang*, avslutades i april. Kursmaterialet gjorde sedan tillgängligt för alla på bibliotekets webbplats.

Biblioteket samordnade uppföljning och uppdatering av SLU:s policy och handlingsplan mot fusk och plagiering.

Biblioteket följer utvecklingen och är med i samarbetsprojekt inom OER, öppna digitala lärresurser.

Under 2012 har skett en satsning på stöd till universitetets forskare där biblioteket gått ut till institutionerna med temaseminarier i aktuella ämnen som t.ex. publiceringsstrategi, bibliometri och publicering med open access.

Satsningen på språkstöd till studenterna i form av språkverkstäder har tyvärr fått avbrytas på grund av besparingskraven när det gäller stöd till grundutbildningen.

5.3 Kundbemötande

Meröppet, förlängt öppethållande med reducerad bemanning, har under 2012 införts på alla orter. Studenter och forskare har härigenom tillträde till lokalerna så gott som dygnet runt med passerkort.

6 Sök- och skrivguiden – en resurs för SLU:s studenter och lärare

Efter ett intensivt arbete under våren och sommaren lanserade SLU-biblioteket *Sök- och skrivguiden* vid terminsstarten hösten 2012. Sök- och skrivguiden är en webbaserad handledning vars främsta målgrupp är SLU:s studenter. Guiden ger stöd i hela informationsprocessen. Nedan finns en bild som visar de fem olika huvudingångarna i guiden.

6.1 Skapandet av Sök- och skrivguiden

Arbetet med att skapa guiden sköttes av en projektgrupp där alla campusbibliotek var representerade. Vid projektets uppstart vaskade gruppen fram ett antal ledord som skulle vara vägvisande i det fortsatta arbetet med guiden. Dessa ord var:

- Lätt/enkelt

- Visuellt
- Uppdaterat
- Interaktivt

Kristina Lundin, som jobbar med bland annat undervisning och kommunikation vid SLU-biblioteket i Uppsala, var med i projektgruppen och är nu också sammankallande i den grupp som ska underhålla och utveckla Sök- och skrivguiden. Hon berättar om arbetet som gjordes för att få fram en användarvänlig guide med en tydlig struktur:

Kristina Lundin. Foto: Börje Dahrén

– Tanken var att skapa en så lättnavigerad och tydlig struktur som möjligt. Helst av allt ska användaren nå det hen söker på högst två klick. Vi försökte undvika föreställningen om att det akademiska skrivandet följer en linjär process. Vi lät strukturen vara uppbyggd kring ett hjul, eftersom den formen inbjuder till att starta varsomhelst och de olika delarna inte står i ett hierarkiskt förhållande till varandra. Vi lade stor del av tiden vi hade till förfogande på arbetet med just struktur och navigation eftersom det är en nyckel till framgång i webbsammanhang. Det spelar ingen roll hur bra själva innehållet i guiden är om ingen hittar fram till det!

6.2 Sök- och skrivguiden möter användaren

Den Sök- och skrivguide som idag möter besökaren kan navigeras via de fem huvudingångarna, eller guidens A-Ö-lista, om man direkt vill ta sig ner på detaljnivå. Ett av ledorden i arbetet var ”visuellt” och guiden innehåller både bild och informativa videoklipp. Besökaren kan interagera med biblioteket via den inbyggda chatt som finns på varje sida i guiden. Guidens textinnehåll har också märkts med så kallade Creative Commons-licenser, som ger andra rätt att återanvända materialet, så länge de angivna villkoren följs.

Anna Enocksson är hortonomstudent vid SLU i Alnarp. Hon berättar att hon har stor nytta av Sök- och skrivguiden nu när hon skriver sitt kandidatarbete.

– Enligt mig och flera vänner i Alnarp är den nya guiden betydligt bättre än den tidigare, det är mycket lättare att hitta det man letar efter tack vare de nya indelningarna och man kommer till den sökta sidan på få musklick. Det enda jag

egentligen skulle vilja förbättra är lärarnas kunskap om guiden, så att de kan hänvisa studenterna dit i högre grad.

Anna menar att Sök- och skrivguiden skulle kunna presenteras på lärarluncher eller betygskurser, så att lärarna inte bara blir uppmärksammade på att den finns utan också hur den fungerar. Det skulle i förlängningen gagna studenterna.

Carina Palmgren Karlsson är adjunkt vid institutionen för husdjurens miljö och hälsa i Skara och hon använder Sök- och skrivguiden i undervisningen på djursjukskötarprogrammet. Hon berättar:

– Vi i Skara har tidigare satt ihop en egen guide i vetenskapligt skrivsätt för att underlätta för studenterna att hålla sig till exempelvis ett sätt att referera i texter. Det har inte fungerat att hänvisa till 'Söka Samla Sprida'. Studenterna har inte hittat. Nu med den nya 'Sök- och skrivguiden' har informationen blivit mer lättillgänglig, och jag hoppas att fler studenter tar sig tid att surfa runt på sidan och lära sig mer även på egen hand.

Carina menar att det finns ett behov hos studenterna att ha tillgång till tydlig information om frågor som t.ex. plagiat och att referera. Hon presenterar Sök- och skrivguiden översiktligt under sin introduktionsföreläsning.

– Jag spelar även upp en av informationsfilmerna för att studenterna ska lära sig rent faktamässigt, men även för att de ska kunna bilda sig en uppfattning om hur guiden fungerar och vad som finns. Ju mer skriftliga inlämningsuppgifter studenterna har under sin studietid, desto fler frågor dyker upp. Det rör allt från hur man värderar/kritiskt granskar sina källor till hur man skriver och refererar.

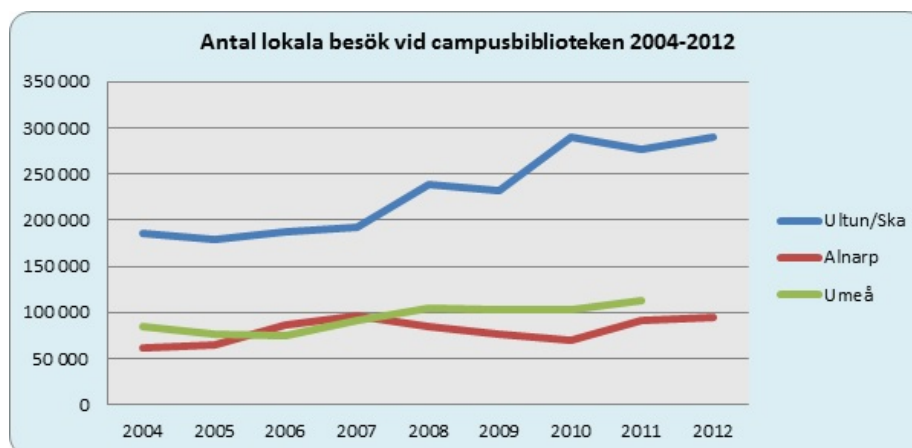
6.3 Det viktiga användarperspektivet

Kristina Lundin berättar att en av de saker hon tar med sig från skapandet av Sök- och skrivguiden är vikten av att tidigt involvera användarna i projekt för att säkerställa att slutprodukten känns logisk och användbar för dem. Hon fortsätter:

– Ofta vågar man inte visa embryon och tidiga idéskisser för andra, men det här projektet bevisade att det är fullt möjligt att göra användarundersökningar även om man inte har allt klart för sig. Vi ville bygga användarnas guide, inte bibliotekets. Jag tror generellt att det är väldigt viktigt att vi inte stänger in oss, utan att vi hela tiden för en dialog med uppdragsgivare och användare. Sök- och skrivguiden är ett fint exempel på att det går att göra på ett enkelt sätt.

7 Campusbiblioteken

Biblioteket har fysiskt öppethållande vid SLU:s fyrahuvudorter, Alnarp, Skara, Umeå och Uppsala, och har därutöver mindre verksamhet vid Skogsmästarskolan i Skinnskatteberg.

Not: På grund av ombyggnad i Umeå finns ingen siffra för besökare för 2012

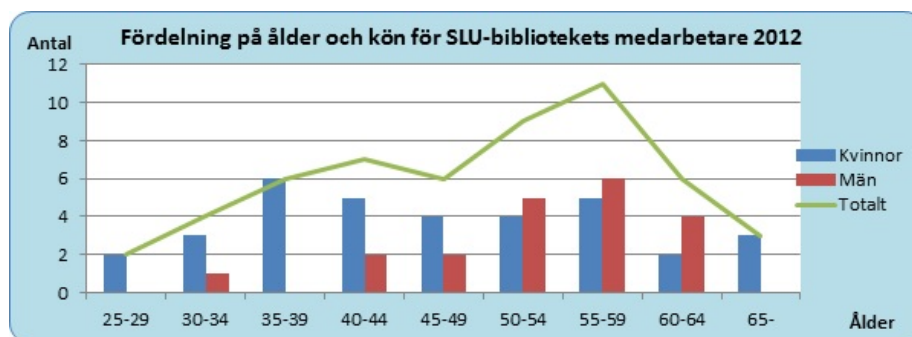
Totalt hade campusbiblioteken en halv miljon besökare under 2012. Samtidigt var antalet virtuella besökare via bibliotekets externa webbsidor ca en miljon.

Införandet av *Meröppet* vid samtliga campusorter har ökat tillgängligheten till bibliotekslokalerna och fått ett mycket gott mottagande av studenter och andra kunder.

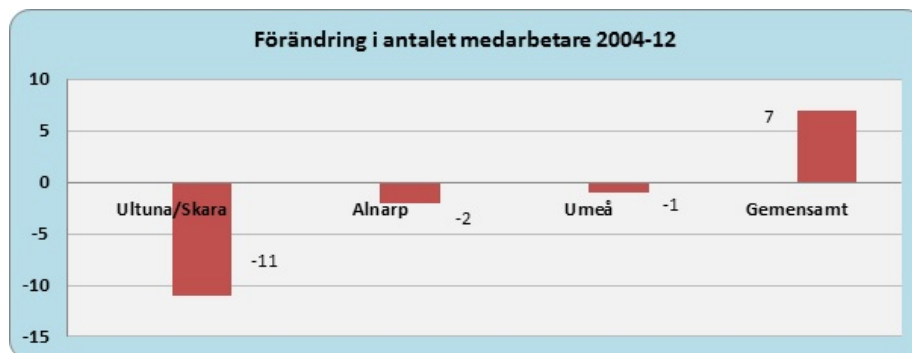
Krav på effektivitet och rationell verksamhet har gjort att campusbiblioteken samverkar allt mer och delar på kompetens istället för att, som tidigare, haft egen kompetens inom varje verksamhetsområde. Det finns dock utrymme för anpassning till den lokala fakultetens önskemål och lösningar där den lokala fakulteten är beställare. Varje campusbibliotek får därigenom möjlighet att testa ny verksamhet och lyckade projekt kan spridas till de övriga.

8 Bibliotekets personal

Under 2012 hade biblioteket 51 medarbetare (räknat som heltidsanställda). 63 % av bibliotekets medarbetare är kvinnor och 37 % är män. Åldersfördelningen är relativt spridd och medelåldern är 48 år.

Biblioteket har under en följd av år minskat sin personal samtidigt som varje medarbetare arbetat mer och mer över ortsgrensarna. Nyrekryterad personal har ofta mer specialiserade uppgifter med ett ansvar över hela organisationen.

8.1 Rekrytering och personalplanering

Eftersom medarbetarna är vår absolut viktigaste resurs tillämpar vi en rekryteringsprocess med tydlig behovsanalys, kravspecifikation och genomförande av rekryteringen. Planering av personalbehovet sker ur ett helhetsperspektiv. Genom att vi ofta kan erbjuda våra medarbetare att välja från vilken av de tre största orterna de vill arbeta har vi breddat rekryteringsområdet geografiskt.

Trots att vi, som visas ovan, har en relativt spridd åldersfördelning inom biblioteket har vi ett antal pensioneringar framför oss och ett behov av nyrekrytering. Eftersom läget är liknande vid alla större bibliotek i landet kan vi förvänta oss konkurrens om kompetent personal. God planering och utveckling av vår arbetsmiljö blir allt viktigare i detta perspektiv.

Besparingskraven som nu ställs på biblioteket hotar dock kompetensförsörjningen allvarligt.

8.2 Kompetensutveckling

Kompetensutveckling av våra medarbetare sker såväl på generell, lokal som individuell nivå. Eftersom förändringarna är stora inom forskningsbiblioteken, såväl när det gäller verksamhetens innehåll som när det gäller de redskap vi arbetar med, finns ett stort behov av en kontinuerlig, generell kompetensutveckling. Ett sätt att uppnå denna är regelbundna seminarier för all personal, diskussioner inom orts- och arbetsgrupper, deltagande i olika utbildande arrangemang etc. Samtidigt finns ett ökande behov av specialisering och expertkunskaper inom alla de nya funktioner där biblioteket är verksamt.

8.2.1 *Medarbetarskap*

Biblioteket satsade under 2010 och 2011 speciellt på utveckling av medarbetarskap. Under 2012 har denna satsning slutförts så att samtliga medarbetare har medverkat vid två grundläggande seminarier där medarbetarskapets grunder och relevans för vår verksamhet har diskuterats. Alla har därefter medverkat i ett tvådagars seminarium, "Leda mig själv", med fördjupning såväl på individuell som på organisationsnivå. Detta senare seminarium har haft ett tiotal medarbetare per gång och har alltså upprepats flera gånger under åren.

Resultatet av dessa seminarier (som genomförts med hjälp av IPF) har varit en betydligt ökad grad av medvetenhet hos personalen, både om den egna kompetensen och om hela organisationens kompetens och verksamhet. Medarbetarna har också genom denna utveckling blivit mer självständiga i sitt arbete och vi har fått en större beredskap för förändringar i verksamheten.

8.3 Lika villkor

Biblioteket har liksom övriga SLU ett utskott för lika villkorsarbetet. Under 2012 har många aktiviteter genomförts inom detta viktiga område. Bland annat har utskottets ledamöter deltagit i SLU-kursen ”Normkritik och genusperspektiv i undervisningen” och alla undervisare inom biblioteket har haft videomöte för att utveckla det normkritiska perspektivet i bibliotekets undervisning. All biblioteks-personal har deltagit vid två seminarier som hållits av Nicolette Karst, det ena kring HBTQ och det andra om interkulturell kommunikation. Ett särskilt projekt som genomförts under året för alla medarbetare har varit en serie temamöten kring de fem främjarteknikerna som kan användas för att hantera härskartekniker.

SLU-bibliotekets lika villkorsarbete uppmärksammades särskilt under 2012 då ordförande i bibliotekets lika villkorsutskott tilldelades LTJ-fakultetens diplom i lika villkor.

9 Medarbetarskapet - en levande fråga på SLU-biblioteket

Vi lever i konstant förändring. För att kunna (och orka) hänga med gäller det att den enskilde individen kan se sin del av en större helhet. Ett större eget ansvar och mandat har lagts hos medarbetaren och för att behålla fokus i verksamheten är en tydlig, gemensam målbild väldigt viktig. I en situation där ansvaret för den egna delen av verksamheten ökar kan den föränderliga omvärlden, med dess nycker och överraskningar, lätt upplevas hotfull. Kan vi istället se den som en möjlighet? Sedan ett par år tillbaka satsar SLU-biblioteket på *medarbetarskapet*.

Chain link av Flickranvändaren Selva, licens CC BY-NC 2.0

9.1 Medarbetarskap – vad innebär det?

Medarbetarskapstanken betonar ansvar och delaktighet. Det gemensamma målet och medarbetarens ansvar för sin del av verksamheten ligger i fokus. Som en följd

av det är vi också starkt beroende av varandra, då vi ansvarar för olika delar i helheten. Utan varandra når vi inte vårt gemensamma mål. Relationer, till arbetsgivaren och kollegor, blir därför också mycket viktiga. När arbetsdagen är slut gäller det också att vi har energi kvar att odla de andra grenarna av vår person. Arbetsituationen måste alltså vara hållbar. Alla dessa faktorer ingår i arbetet med medarbetarskapet, som med andra ord tar ett brett grepp om medarbetaren och dess roll i organisationen.

9.2 Satsning på medarbetarskapet - varför?

På SLU-biblioteket har Catharina Isberg, biträdande överbibliotekarie och chef för funktionsområdet Vetenskaplig informationsförsörjning, varit drivande i arbetet med medarbetarskapet. Hon förklarar varför SLU-biblioteket har valt att satsa på medarbetarskapet:

Catharina Isberg. Foto: Anette Neldestam, SLU

– Biblioteksvärlden är i en kraftig förändring där det råder hög oförutsägbarhet och hög nivå av oenighet kring hur framtiden ser ut. Detta ställer höga krav på snabba beslut, möjlighet att prioritera och att leva i ständig förändring. Varje individ behöver få redskap för att kunna hantera detta. Traditionellt har man satsat på att utveckla ledarskap, men nu har vi fört över detta utvecklingsarbete på alla i medarbetarskapsutvecklingen. Att leda mig själv i det dagliga arbetet har varit en viktig utveckling mot framtidens SLU-bibliotek.

9.3 SLU-bibliotekets arbete med medarbetarskapet

SLU-biblioteket samarbetar sedan 2010 med Kristina Tirén på IPF (Institutet för personal- och företagsutveckling) i Uppsala. Catharina Isberg berättar att alla medarbetare (i olika omgångar) har deltagit i ett medarbetarskapsseminarium och en påföljande tvådagarskurs – ”Leda mig själv”.

Under 2012 deltog framför allt en grupp nyanställda i medarbetarskapsarbetet. Pär Sundling, som bland annat arbetar med bibliometri och vetenskaplig kommunikation på SLU-biblioteket i Umeå, var en av dem som gick dessa kurser under

2012. Han menar att arbetet med medarbetarskapet gett honom en ökad medvetenhet om sin roll i organisationen, samt verktyg för att aktivt arbeta för en god gemenskap på arbetsplatsen. Han fortsätter:

- Jag tycker också jag har fått upp ögonen för styrkor och svagheter hos mig själv i relation till kommunikationen med andra. Själva satsningen har också gett mig tid att diskutera frågor kring bemötande, ansvar, kommunikation och förändring med mina kollegor, vilket jag tycker varit väldigt värdefullt och utvecklande.

Carl-Johan Syrén, som är systemutvecklare på SLU-biblioteket, tycker också att möjligheten att diskutera dessa frågor lite djupare med kollegorna har varit givande. I det vardagliga arbetet kan det annars lätt komma bort. SLU-biblioteket har också anordnat seminarier om MBTI (Myers-Briggs Type Indicator) då deltagarna fått tillfälle att reflektera över sina egna personlighetstyper. Under seminarierna har medarbetarna fått diskutera kring olika personlighetsdrag och vad de kan innebära praktiskt i t.ex. en arbetsgrupp. Carl-Johan tycker att MBTI-testet lett till ökad självinsikt:

- Efter lite eftertanke insåg jag att min bokstavskombination i stora delar stämde och det kändes till slut ganska OK.

9.4 Hur går arbetet vidare?

Nu när alla medarbetare tagit del av den här satsningen så gäller det att få med dessa tankar i vardagen. Catharina Isberg säger att SLU-biblioteket under 2013 ska arbeta vidare med att varje individ ska få in detta i det dagliga arbetet. Hon lägger till:

- Vi kommer självklart också arbeta med hur vi kopplar bibliotekets medarbetarskapsarbete till SLU:s värdegrundsarbete.

10 Bibliotekets ekonomi

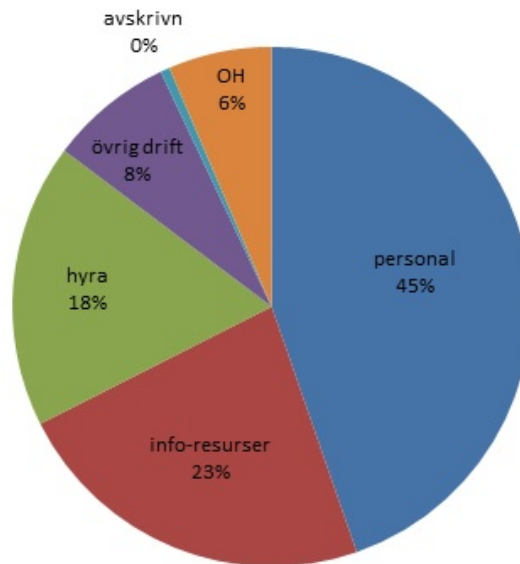
Biblioteket finansieras av ett gemensamt anslag via overhead-medel samt av fakulteterna efter förhandlingar. Därtill finns vissa inkomster från projekt samt från sålda tjänster (främst kopior av tidskriftsartiklar).

	Utfall 2012	Budget 2012	% av budget
Uppdragsintäkter (från fakulteter m.fl. bidragsgivare)	36 235	34 358	105
Bidragsintäkter (EU-medel)	355	400	89
Övriga intäkter (sålda tjänster)	655	1 315	50
Intern tilldelning (från OH)	28 670	28 030	102
SUMMA INTÄKTER	65 915	64 103	103
Personalkostnader	-29 758	-29 092	102
Lokalkostnader	-11 785	-12 073	98
Tidskrifter, böcker etc	-15 243	-13 746	111
Övriga driftkostnader	-5 136	-5 463	94
Avskrivningar	-389	-357	109
Overhead	-4 300	-4 190	103
Semesterkostnader	-298		
SUMMA KOSTNADER	-66 909	-64 921	103
Resultat	-994	-818	

2012 års resultat visar ca en miljon i underskott, något mer än det beräknade på 818 tusen kronor. Att även budgeten ligger med ett underskott beror på att biblioteket sent i processen, när budget redan var lagd, fick ett besparingskrav på 1,3 miljoner kr för 2012. Det var omöjligt att med kort varsel spara in dessa medel eftersom bibliotekets kostnader är bundna i långsiktiga åtaganden som personal,

lokaler och licenser. Att både intäkter och kostnader ligger över budget beror delvis på arbetet med SLUpub (SLU:s nya publikationsdatabas) som försenats och nödvändiggjorde anställning av en medarbetare utanför budget under hela året. Biblioteket fick en kompensation på drygt 600 tusen kronor för detta. En annan orsak är att kostnaderna för tidskrifter och böcker ökat på grund av ogynnsamma valutakurser. Även här har vi fått en kompensation via licensavtalen vilket redovisas som inkomst.

Fördelning av bibliotekets kostnader 2012

Bibliotekets omsättning har under en följd av år varit ca 2,2 % av universitetets omsättning. Under 2012 sjönk den till under 2,1 %.

